

Αξιότιμες/οι κυρίες/οι,

Σας απευθύνουμε την παρούσα επιστολή για να επιστήσουμε την προσοχή σας σχετικά με την επιβολή και την μη άρση γεωγραφικών περιορισμών σε αιτούντες διεθνή προστασία που εισήλθαν στη ελληνική επικράτεια μέσω των θαλάσσιων συνόρων. Ως φορείς υπηρεσιών νομικής βοήθειας, διαπιστώνουμε ότι η δύσκολη αυτή κατάσταση αφήνει πολλές υποθέσεις ευάλωτων προσώπων που αναγκάστηκαν να εγκαταλείψουν το νησί σε de facto νομικό κενό που επηρεάζει το πλαίσιο προστασίας τους στην Ελλάδα.

Μετά την εφαρμογή της Κοινής Δήλωσης Ευρωπαϊκής Ένωσης-Τουρκίας της 18^{ης} Μαρτίου 2016, η Ελληνική Αστυνομία ή/και η Υπηρεσία Ασύλου επιβάλουν περιορισμούς κυκλοφορίας («γεωγραφικοί περιορισμοί») στα πρόσωπα που εισέρχονται χωρίς τις νόμιμες διατυπώσεις στην χώρα δια των θαλάσσιων συνόρων μέχρι την ολοκλήρωση της διαδικασίας ασύλου ή την απομάκρυνσή τους από τη χώρα, χωρίς να εκτιμάται πάντα αν οι αιτούντες εμπίπτουν στις εξαιρέσεις του άρθρου 60 του ν. 4375/2016.

Είναι σημαντικό να επισημανθεί ότι μεταξύ των ενδιαφερόμενων, πολλοί εμφανίζουν ιδιαίτερες ευαλωτότητες που εμπίπτουν στην εξαίρεση του άρθρου 60 § 4 περ. στ. του ν. 4375/2016, οι οποίες είτε προϋπήρχαν της εισόδου στη χώρα είτε εμφανίστηκαν, για διάφορους λόγους, κατά τη διάρκεια παραμονής τους στο νησί, όπως είναι οι συνθήκες κράτησης και διαβίωσης στα Κ.Υ.Τ. Αυτό έχει ως αποτέλεσμα πολλοί ευάλωτοι αιτούντες διεθνή προστασία να εξαναγκάζονται να παραβιάζουν τους γεωγραφικούς περιορισμούς που τους έχουν επιβληθεί και να φτάνουν στην ενδοχώρα τελώντας σε κατάσταση ανάγκης και υπό συνθήκες που συνεπάγονται πιθανό κίνδυνο της ζωής, υγείας και σωματικής ακεραιότητάς τους ή μελών της οικογένειάς τους.

Κατά την παραμονή τους στην ενδοχώρα, η διατήρηση του γεωγραφικού περιορισμού εμποδίζει την πρόσβασή τους στη διαδικασία ασύλου και συνεπακόλουθα στις προβλεπόμενες για τους αιτούντες άσυλο υπηρεσίες και παροχές (π.χ. διαμονής, σίτισης, καταβολής επιδόματος, ιατρικής και ψυχοκοινωνικής υποστήριξης), εντείνοντας την ευαλωτότητα και εκθέτοντάς τους σε περαιτέρω κινδύνους. Όσοι από αυτούς προσπαθούν να επιτύχουν την εφαρμογή στην περίπτωση τους του άρθρου 60 §4 περ. στ. του ν.4375/2016, αποκλείονται από την άσκηση των νομίμων δικαιωμάτων τους, καθώς στην συντριπτική πλειοψηφία των περιπτώσεων οι Αρχές δεν εξετάζουν την υπαγωγή τους στις εξαιρέσεις του άρθρου 60 §4 περ. στ' του ν.4375/2016 ενόσω βρίσκονται στην ενδοχώρα και τους ζητείται να επιστρέψουν με δικά τους έξοδα και τρόπο στο νησί, ενώ σε πολλές περιπτώσεις συλλαμβάνονται από την Αστυνομία και διώκονται ποινικά, σύμφωνα με το άρθρο 182 του Ποινικού Κώδικα.

Χαρακτηριστική είναι η περίπτωση δύο αιτούντων άσυλο, οι οποίοι με Απόφαση Ποινικού Δικαστηρίου (απόφαση υπ' αριθ. 2627/2017 Μον.Πλημ.Θεσ/νίκης) κρίθηκαν αθώοι σε σχέση με ανωτέρω αναφερόμενο ποινικό αδίκημα (182 ΠΚ), πλην όμως η αστυνομία τους έταξε προθεσμία για να επιστρέψουν μόνοι τους στο νησί, εκδίδοντας σχετικό υπηρεσιακό σημείωμα μετά την απαλλαγή τους. Σε άλλη δε περίπτωση ασθενούς, ήρθη προσωρινά ο γεωγραφικός περιορισμός υπό τον όρο της επιστροφής στις ίδιες συνθήκες διαβίωσης μετά την ολοκλήρωση της θεραπείας στην ενδοχώρα, πλην όμως η ίδια η ασθένεια επιτάχθηκε ένεκα ακριβώς των συνθηκών αυτών διαμονής στο νησί.

Το φαινόμενο αυτό τείνει να εντείνεται καθώς έχουν παρατηρηθεί περιπτώσεις στις οποίες είτε επιβλήθηκαν γεωγραφικοί περιορισμοί χωρίς κατ' αρχήν να είναι νόμιμο να επιβληθούν είτε περιπτώσεις όπου η Ελληνική Αστυνομία ή η Υπηρεσία Ασύλου αρνήθηκαν είτε ρητώς

είτε σιωπηρώς να άρουν τους γεωγραφικούς περιορισμούς που τις βαρύνουν. Ανάμεσα στις περιπτώσεις αυτές, εντοπίζονται επιβιώσασες/ντες έμφυλης βίας, σοβαρά ψυχιατρικά περιστατικά, μεταξύ των οποίων και πάσχοντες από Σύνδρομο Μετατραυματικής Διαταραχής -όπου, σημειωτέον, ο περιορισμός τους διατηρήθηκε, παρά την εισαγγελική παραγγελία μεταφοράς τους σε ψυχιατρική κλινική στην ενδοχώρα-, μονογονεϊκές οικογένειες, ασυνόδευτοι ανήλικοι, περιπτώσεις που υπάγονται στον Κανονισμό 604/2013, άνθρωποι με σοβαρά ιατρικά προβλήματα, π.χ. καρκινοπαθείς, ηλικιωμένοι (άνω των 65 ετών), καθώς και άλλες περιπτώσεις ευαλωτότητας όπως είναι επιβιώσασες/ντες εμπορίας οργάνων, βασανιστηρίων, τοξικοεξαρτώμενοι των οποίων η θεραπεία δεν είναι εφικτή στο νησί, πολυμελείς οικογένειες με πολλά ανήλικα τέκνα, αλλά και άνθρωποι που δέχθηκαν απειλές ή βία από εγκληματικές ομάδες που δρουν σε ορισμένες περιοχές στα νησιά.

Ενόψει των ανωτέρω, κρίνουμε απαραίτητο να επιστήσουμε την προσοχή σας στα εξής:

1. Η επιβολή μέτρου περιορισμού διαμονής στην διοικητική περιφέρεια κάθε νησιού συνιστά μέτρο περιορισμού της ελευθερίας, κατά συνέπεια η συστηματική και αδιάκριτη επιβολή του είναι αυθαίρετη. Τέτοιου είδους περιορισμοί μπορούν να επιβάλλονται μόνο κατόπιν εξατομικευμένης και επαρκώς αιτιολογημένης κρίσης και υπό την προϋπόθεση ότι το μέτρο είναι απολύτως αναγκαίο και εύλογο.

2. Πριν την επιβολή οποιουδήποτε γεωγραφικού περιορισμού, να διασφαλίζεται από τις υφιστάμενες υπηρεσίες σας η ουσιαστική εξέταση της ευαλωτότητας αλλά και των λοιπών ρητών εξαιρέσεων (περιπτώσεις οικογενειακής επανένωσης) που επιβάλλει το άρθρο 60παρ. 4 στ' του ν.4375/2016, προκειμένου να περιοριστούν τα ανωτέρω φαινόμενα στο μέλλον. Η απόφαση για την επιβολή των γεωγραφικών περιορισμών να έχει, όπως επιβάλλεται από το νόμο για τις δυσμενείς ατομικές διοικητικές πράξεις, πλήρη και εμπειριστατωμένη αιτιολογία και για τη μη συνδρομή των εξαιρέσεων στο πρόσωπα των αιτούντων.

3. Σε περίπτωση αιτούντων με ευαλωτότητα και υπό γεωγραφικό περιορισμό, η δημόσια υπηρεσία που την εντοπίζει είτε στα νησιά είτε στην ενδοχώρα πρέπει να παραπέμπει – εφόσον τούτο είναι αναγκαίο- σε αρμόδιες για την διαπίστωση της ευαλωτότητας υπηρεσίες και εν συνεχεία είτε να προβαίνει αυτεπαγγέλτως στην άρση του γεωγραφικού περιορισμού εφόσον είναι αρμόδια, είτε να εισηγείται χωρίς καθυστέρηση την άρση του στην υπηρεσία που τον επέβαλε, χωρίς να χρειάζεται οι ενδιαφερόμενοι να μεταβούν εκ νέου στο νησί.

4. Η απόφαση επί της αίτησης για την άρση του γεωγραφικού περιορισμού θα πρέπει να είναι έγγραφη, αιτιολογημένη, να επιδίδεται νόμιμα στον ενδιαφερόμενο/η και να περιέχει μνεία του ενδίκου βοηθήματος και της προθεσμίας εντός της οποίας αυτό δύναται να ασκηθεί.

ΟΙ ΣΥΝΥΠΟΓΡΑΦΟΝΤΕΣ ΦΟΡΕΙΣ (αλφαβητικά)

ΑΛΛΗΛΕΓΓΥΗ – SOLIDARITY NOW

ΆΡΣΙΣ – ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΟΡΓΑΝΩΣΗ ΥΠΟΣΤΗΡΙΞΗΣ ΝΕΩΝ

ΗΛΙΑΚΤΙΔΑ Α.Μ.Κ.Ε.

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΈΝΩΣΗ ΓΙΑ ΤΑ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΑ ΤΟΥ ΑΝΘΡΩΠΟΥ

ΕΛΛΗΝΙΚΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΓΙΑ ΤΟΥΣ ΠΡΟΣΦΥΓΕΣ

**PRAKSIS – ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΑ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ, ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΣΤΗΡΙΞΗΣ ΚΑΙ ΙΑΤΡΙΚΗΣ
ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΑΣ**

TERRE DES HOMMES GREECE